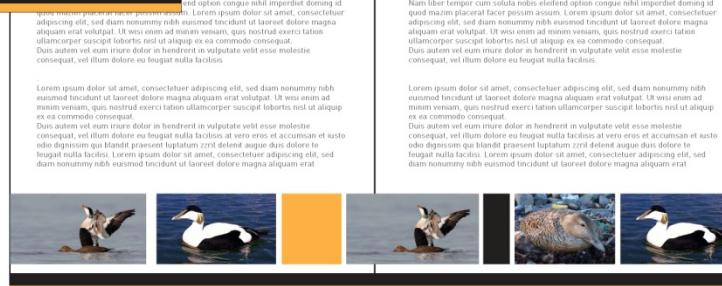

Helstu verkefni 2010

- Samstarf við Æðarræktarfélag Íslands
-þakka þeim samstarfið á árinu
- Samskipti við stjórnsýsluna
-ályktanir, sendiráð, kvartanir v/ greiðslna
- Kynningarmál og miðlun upplýsinga
– Heimildamynd, bæklingur, logo, heimasíða
- Norrænt samstarfsverkefni um æðarfuglinn
- Fundir og ráðstefna í Noregi 1.-5. sept. 2010

The image shows a magazine spread. The left page features a large, dynamic photograph of an eider duck in flight, its wings spread wide, set against a bright, cloudy sky. The right page contains a detailed article with several sections of text in Icelandic and English, accompanied by small illustrations of a bird's head, a flag, and a sparrow. The overall layout is clean and professional.

Æðardúnn

Hefðir, æðarrækt og stjórnsýsla

Norrænt samstarfsverkefni
2009-2012

Tilgangur verkefnis

- Samanburður
 - Atvinnuþróun
 - Hegðun og sérkenni fuglsins í hverju landi
 - Æðarrækt og hefðir
 - Vinnsluaðferðir
 - Leit að nýjum mörkuðum og vöruframleiðslu
 - Rándýr og verndun fuglsins
- Tengslanet og samvinna

Norrænt samstarfsverkefni

- **Þáttakendur:**
 - **Noregur**
 - Bioforsk Nord, Tjøtta; *Thomas Holm Carlsen*
 - Utværet Lånan AS; *Hildegunn Nordum*
 - **Grænland**
 - KNAPK, Nuuk; *Aksel Blytmann*
 - Grønlands Naturinstitut; *Martin Schjotz-Christensen*
 - **Færeyjar**
 - *Jens-Kjeld Jensen, Nólsoy*
 - **Ísland**
 - Bændasamtök Íslands; *Guðbjörg Helga Jóhannesdóttir*

Føroyar

SUÐUROY

Nólsoy séð frá Þórshöfn

Fjöldi eggja og litur á dúni

Merki um gömul æðarhús

Ránfuglar í Færeyjum

Refur og minkur

X

Niðurstöður Færeys

- 2008 15 hús → Ekkert í 6 húsum með heyi
- 2009 35 hús -> 3 með sandi og leir
- 2010 35 hús -> 5 en allt dáíð vegna olíuleka

NUUMIT 19

TUUKKAO V

#154.

#150.

H 150.

Refur og ísbjörn

Vega - Noregur

Velkommen til Vegaøyane

Vegaøyane Verdensarv - Welcome to the Vega Archipelago

Vega kommune
www.vega.kommune.no
Stiftelsen Vegaøyane Verdensarv
www.verdensarvvego.no

Dekoratsjonsarkitekt: RIBB Design AS TE 1990 77 606, 05-2008

H. Haugland Sandnessjøen

Helgelands Blad, 1924

Edderdun

prima velrenset vare
Kjøpes samt god

U 1 d

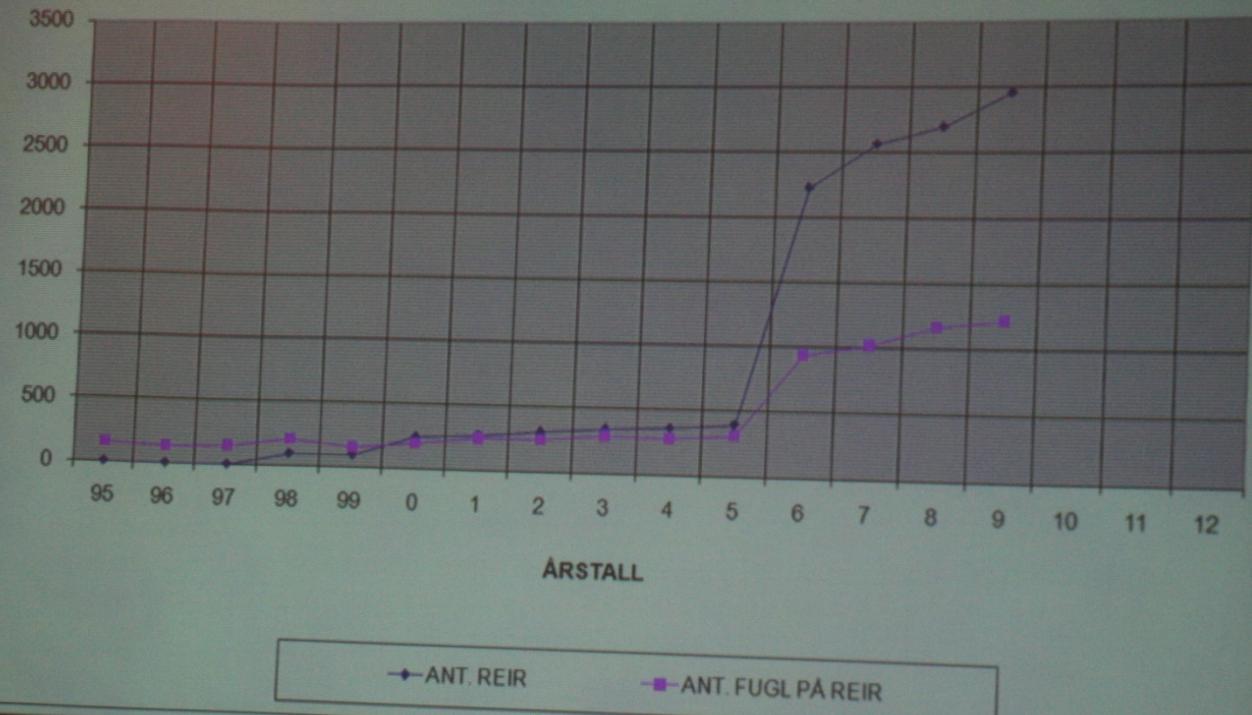
i varebytte.

H. HAUGLAND
Sandnessjøen.

Kona til
handelsmannen
laget dyner med
ederdun i, som ble
solgt i butikken

- **Pris per kilo**
- 1970: kr 350
- 1971: kr 400
- 1972: kr 500
- 1973: kr 500
- 1974: kr 550
- 1975: kr 750
- 1976: kr 750
- 1977: kr 800
- 1978: kr 850
- 1979: kr 850
- 1980: kr 950
- 1981: kr 1000
- 1983: kr 1100
- 1987: kr 1500
- 1989: kr 1800

OVERSIKT OVER FUGL OG REIR I ALLE FUGLVÆRENÉ

VEGAØYAN

Egg- og dunvær i Vega

Velkommen til ærfuglens rike!

Gjennom århunder har øyværingene holdt ærfuglen som "husdryr". De har tatt vare på fuglen: gjort opp reir og vernet den i hekketida. Duna blir sanket inn og bearbeidet til edderdunsdyner, verdens beste setengøy.

Her i Vega-øyene finner du en av Norges største ærfuglkolonier. Arbeidet med ærfuglen ble utført i sesonger innimellom alt det andre arbeidet: reiring, verner, egg- og dunrassing. Denne tradisjonen er fremdeles levende på flere av øyene, bl.a. på Lånan og Flovær.

En spennende kultur har utviklet seg

rundt arbeidet med reir og dun. En historie som handler om ressursutnytting og øyfolks viten om at når du tar vare på naturen, får du noe tilbake.

På Nes opprettes det nå et museum og dokumentasjonssenter for ærfugl. Herfra kan du dra ut til det fredete fiskeværet Skjærvar, der bygninger og ærfuglhus er restaurert av Riksantikvaren.

Vegas landareal (159 km²) er fordelt på hovedøya og ca 6000 øyer, holmer og skjær. Dette grunne havområdet er Norges største ørkipelag og har til alle tider vært et generost maffat med rike fiske- og fuglefremkoster. Inntil 1950-tallet var de fleste større øyene beboet. Grunnhavet og mylderet av øyer er den viktigste årsaken til at vi

finner de største og fleste dunværene her på Helgeland-kysten og i Vega-øyene. De beste dunværene lå lengst ut mot havet. Gårdene på Flovær og Lånan holdt rundt århundreskiftet rundt 800 rugende ærfugl hver, og tallen var trolig større siste halvdel av 1800-tallet. På mindre øyer var 2-300 ærfugl vanlig og 4-500 fugl ingen sjeldenhet. Egg og dun har hatt stor betydning på mange øyer, bl.a. Hysvær, Skjærvar, Muddvær, Halmøy, Kilvær, Omnøy, Nautøy, Tåver, Lisøy og Skogsholmen.

Ærfuglen skal ikke forstyrres i vernetida, fra 1. mai til St. Hans. Derfor må eventuell ferdsel i dunværene foregå på ærfuglens og oppsitternes premisser!

Egg and down islets in the Vega archipelago

Welcome to the eider kingdom!

The Vega archipelago has one of the largest eider duck colonies in Norway. For centuries, the islanders have kept the eiders as "domestic animals", making their nests and protecting them during the nesting season. Their down was collected and cleaned to fill eiderdown quilts. The eider jobs - making the nests, protecting them, cleaning the down, and gathering eggs and down - were done in between all the other tasks. This tradition is still kept alive on some islands.

The work surrounding the nests and the

down has given rise to an exciting local culture centred on the utilisation of resources and the islanders' awareness that when you look after Nature, you receive something in return.

The 159 km² of land are shared between the main island (Vega) and about 6000 smaller islands, islets and skerries scattered over a shallow shelf. This is the largest archipelago in Norway and its rich fish and bird populations have always supplied generous quantities of food. Most of the larger islands were inhabited until the 1950s or '60s. The shallow waters and the myriad of islets were the main reasons why eider down has been more important here than anywhere else.

The best islets for down were situated farthest out to sea. Each farm on Flovær and

Lånan had about 800 brooding eiders around a century ago, and the figure was no doubt even higher a little earlier.

Eider ducks must not be disturbed while they are protected from 1st May to 24th June. You must only move on and among the islands on the eider duck's terms! Visitors are asked to follow instructions from local residents.

A booklet in the "Fotefar mot nord" series contains detailed information about the eider duck and the historical background and culture surrounding the tradition of egg and down islets. It can be purchased at the museum, the tourist information office and Vega borough council offices.

Eier und Daunen auf der Inselgruppe Vega

Willkommen im Reich der Eiderenten! Auf der Inselgruppe Vega lebt eine der größten Eiderenten-Kolonien Norwegens. Seit Jahrhunderten halten die Insulaner diese Vögel als "Haustiere", bereiten ihnen die Nester vor und sorgen für den notwendigen Schutz in der Brutzeit. Die Daunen werden eingesammelt und zur Füllung von Bettdecken verwendet. Diese Arbeit - Nester bauen, Vögel beschützen, Eier und Daunen sammeln und letztere auch reinigen - kam zu den übrigen Tätigkeiten auf einem Hof hinzu. Auf mehreren Inseln wird diese Tradition aufrecht erhalten. Um Nester, Eier und Daunen rankt sich eine

spannende Kultur. Die Insulaner wissen, dass sie reich entlohnt werden, wenn sie vernünftig mit den Schätzen der Natur umgehen.

Die Landflächen der Gemeinde (159 km²) verteilen sich auf eine große und rund 6000 kleinere und kleinste Inseln. Dieses flache Meeressgebiet, das größte Archipel Norwegens, war schon immer eine reichhaltige Speisekammer mit vielen Fischen und Vögeln. Bis in die 60er Jahre waren viele Inseln bewohnt. Das flache Meer und das Land dazwischen sind der wichtigste Grund dafür, dass die Eiderenten sich hier wohlfühlen.

Die besten „Dauneninseln“ lagen am offenen Meer. Die Bauernhöfe von Flovær und Lånan hatten um die Jahrtausendwende je rund 800 nestende Eiderenten, in der zweiten

Hälfte des 19. Jahrhunderts war diese Zahl wahrscheinlich noch höher.

Eiderenten dürfen in der Brutzeit (1. Mai-24. Juni) nicht gestört werden. Beim Betreten der „Dauneninseln“ muss man sich den Gewohnheiten der Vögel anpassen und sollte sich nach den Anweisungen der Grundbesitzer richten.

Das Informationsheft in der Reihe „Fußspuren gen Norden“ (Fotefar mot nord - in norwegischer und englischer Sprache) enthält weitere Informationen über die Eiderenten und den kulturgechichtlichen Hintergrund des Eier- und Daunensammelns. Dieses Heft ist im Museum, in der Gemeindeverwaltung und der Tourist-Information erhältlich.

Det er laget et eget hefte i serien «Fotefar mot nord», med fyldig informasjon om ærfuglen og den kulturhistoriske bakgrunn for tradisjonen med egg- og dunvær.
Heftet kan kjøpes gjennom Vega kommune og turistinformasjonen.

VEGA KOMMUNE

THE LIFE-CYCLE OF THE EIDER DUCK

The Eider Duck is a very social creature. Outside the breeding season birds assemble in large flocks at sea. Pairs are established in the autumn and winter by which time the female has selected her most elegant plumage. On quiet spring evenings, we can see the courtship, well up in the air, at the beach where the eggs are laid and look after her young until they are ready to leave the nest to find a new mate.

Eggs are usually composed of 4-6 greyish-green eggs. The female lays one egg each day and does not begin to sit on the nest until all the eggs are laid. When brooding, the female leaves the nest with down from her breast.

Eggs hatch after about 4 weeks in the nest. Young eider ducks and other waterfowl have a well developed downy plumage when hatched and soon become active. Baby ducks mainly feed on small crustaceans. Adults survive largely on molluscs and seals.

vennens beste vennetegn oldedronningen. Årlig har vart holdt som husdyr langs heile Helgelandstrøya. Det har fort til et tett forhold mellom dyr og mennesker. En humufigen, kom tilbake til samme rei år etter år og ble en gammel "Venne".

Arlidet med egg og dumvart har blitt utført i sesongene inntil da det andre arbeidet med jordbruks og fiske. Det handler om røyting, pass, egg- og dumvarkning og dumvart.

Avlevokterne i dumvartene rundt Vega var på ...

Rundt hovedst...

området er h...
og fuglefjord...
og myre, fr...
Flaskeby...
oppdrag ?
Vega-øy...
Skomaha...
øyane ?
Vi kan se fuglene ve...
og det er en god opplevelse.
og kroha
og fine seg
et der
M

A. Mads "Venne"

I JÆRFUGLENS RIKE

Wig styrte et utstillinga til Sjøfart har set over til Trondheim, spesielt etter at den ble åpnet i 2009. Da gikk han og giftet seg med en av de viktigste historiske personene i utstillinga, en av de siste levende etterkommere av den norske boktrykkeren, redaktøren og forleggeren Knud Lille. Han var også en av de viktigste boktrykkere i Norge fra 1700-tallet. Han var også en av de viktigste boktrykkere i Norge fra 1700-tallet.

BOKTRYKKERI

Knud Lille var en av de viktigste boktrykkere i Norge fra 1700-tallet. Han var også en av de viktigste boktrykkere i Norge fra 1700-tallet.

STEDSÅR

Det er ikke mulig å få et fullstendig oversikt over alle stedene som har vært brukt til boktrykkelse i Norge. Det er ikke mulig å få et fullstendig oversikt over alle stedene som har vært brukt til boktrykkelse i Norge.

þándýrin í Noregi

Allt här gjort för att rädda skinken vid utvärlden.
Kattens röd i Island efter 1 års
Littera av Islander i Sannarslætt.
Ett kattunge föddes i Island
Dagen efter kom den med hundar till Sannarslætt.

Noregur

- Harpa

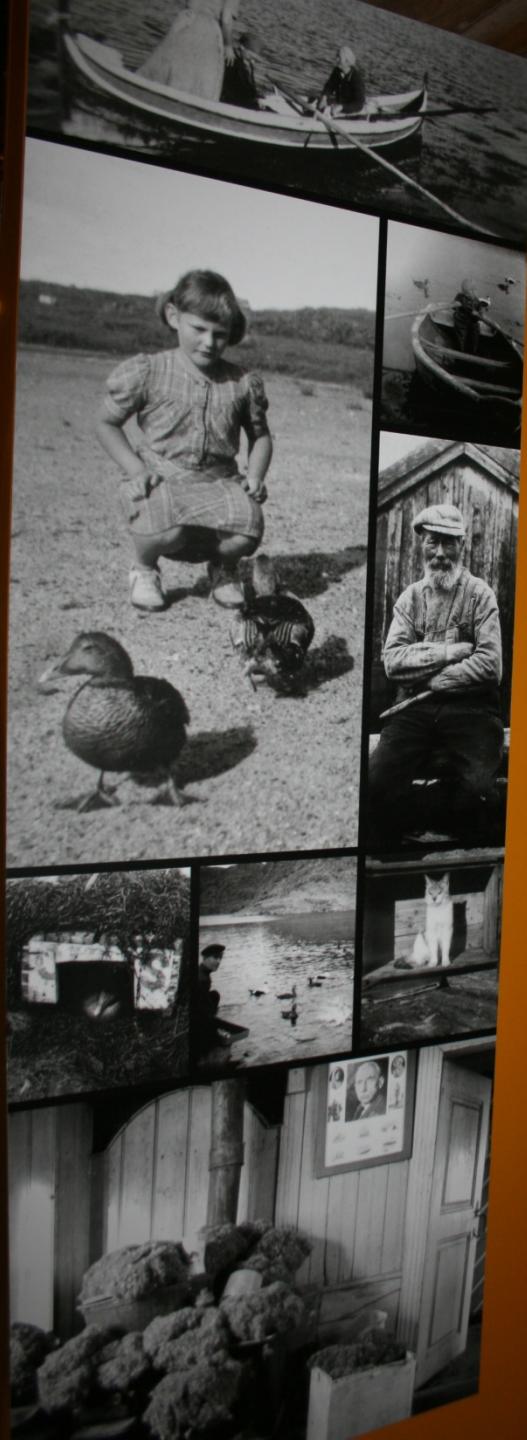
Ísland

- Dúngrind

- DER LIGG EIT UTVÆR UTMED HAVET, SOM EIN BÅDE FANGAR SEL OG FUGL PÅ -

"Edderfugl, ederfugl, efugl, også kalt æ eller e, heter på oldnorsk ædr eller æddarfugl. . . Man kaller de Øer hvor Ærfuglen samler sig Ægge-Væhr – og det er ingen ringe Herlighet ved en Gaard."

Egg og dun har alltid spilt en viktig rolle for kystfolket. Tilgangen til disse ressursene har bidratt til å bestemme bosettingsmønsteret mange steder i Nord-Norge. Kanskje var ærfuglen vårt første husdyr? Vi finner spor etter den i steinalderens kjøkkenmøddinger og på helleristninger.

Dun og egg var kjente handelsvarer allerede i vikingtida. I 890 forteller Ottar fra Lenvik til kong Alfred av England at han mottar "Fugla Federum", fuglefjær, som skatt fra samene. Eigils saga beretter at Torolv Kveldulvsson hadde egg- og dunvær. Høvdingen Hårek på Tjøtta møtte sin bane etter en krangel med Grankjell på Dønna om retten til kobbe og dun fra et utvær.

Fra slutten av middelalderen økte omsetningen av dun og fjær i Europa. Jektene som seilte med tørrfisk fra Nord-Norge til Bergen, hadde også dun i lasten. I jordebøker fra 1400 - 1600-tallet blir egg og dun ofte nevnt som en del av gårdenes herligheter. Men det var stort sett rikfolk som kunne unne seg ei edderdunsdyne. Allmuensov på halm under skinnfeller.

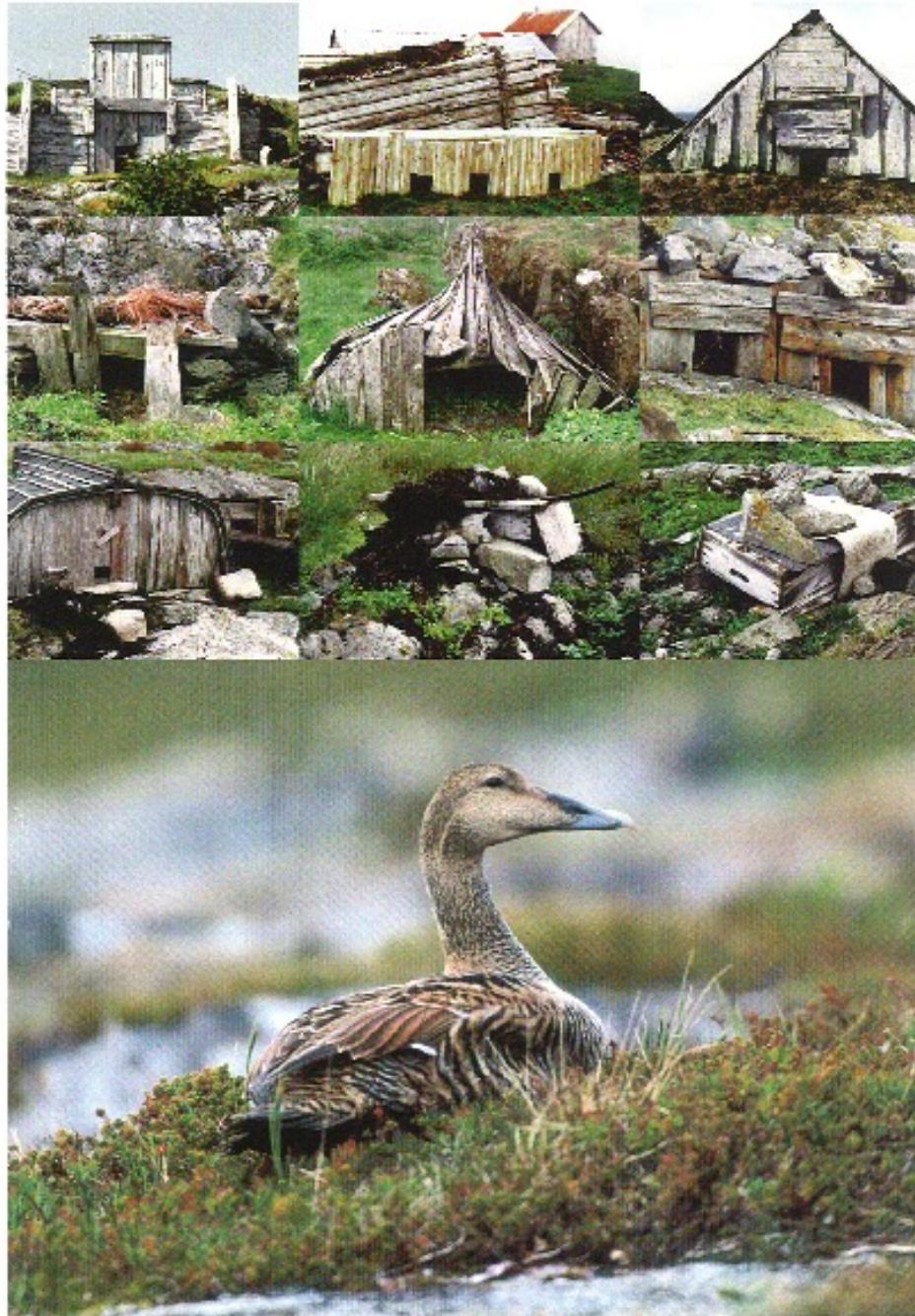
Væreierne fredlyste værene for å sikre seg de verdifulle ressursene der. I 1842 kom loven om "Fredning af Æg- og dunvær samt Edderfugl". Et kors ble satt opp, merket "Fredet". Å betale med egg og dun var gammel sedvane. Husmenn og leilendinger betalte ofte jordleien slik. Da Lånan ble bygslet bort i 1857, måtte leilendingen gi godseieren "100 eder-æg, 100 Maas- og smaa-æg, samt 3 Mrk renset Duun." I en kontrakt fra Tåvær, datert 31.8.1914, krevde kårtakeren "5 hektar vel renset dun og femti friske Ederæg" fritt levert til sin bopel innen 15. juni.

Det har vært over 400 egg- og dunvær i Nordland. 83 av dem lå på Helgelandskysten. Vega hadde 17, hvorav 14 har vært fredlyste. I 1986 var bare 27 av dem i hevd.

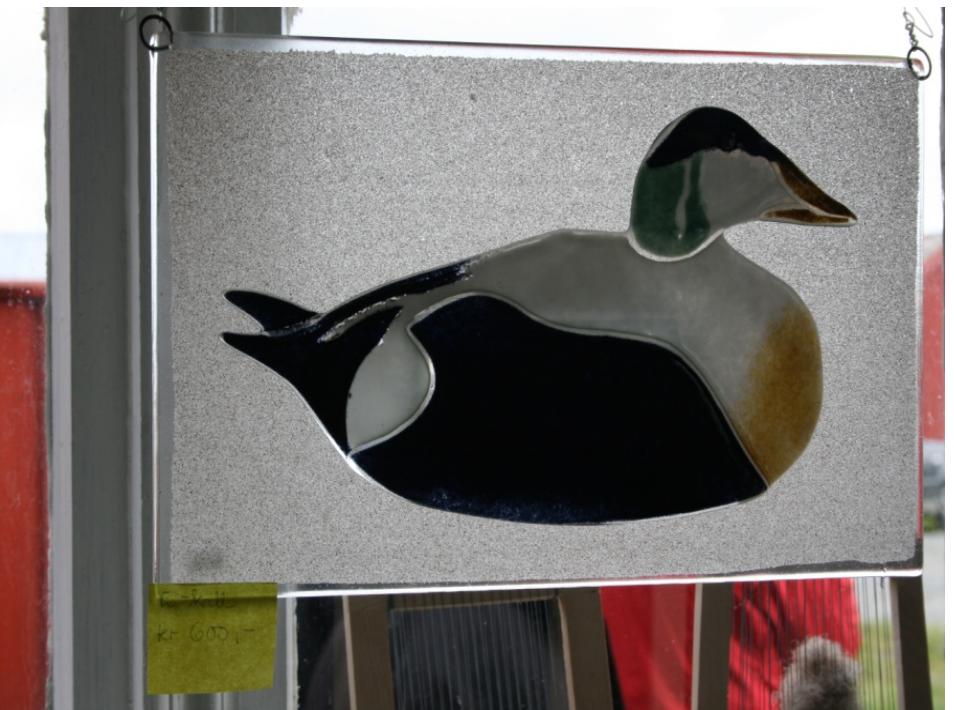
Vöruframboð í Noregi

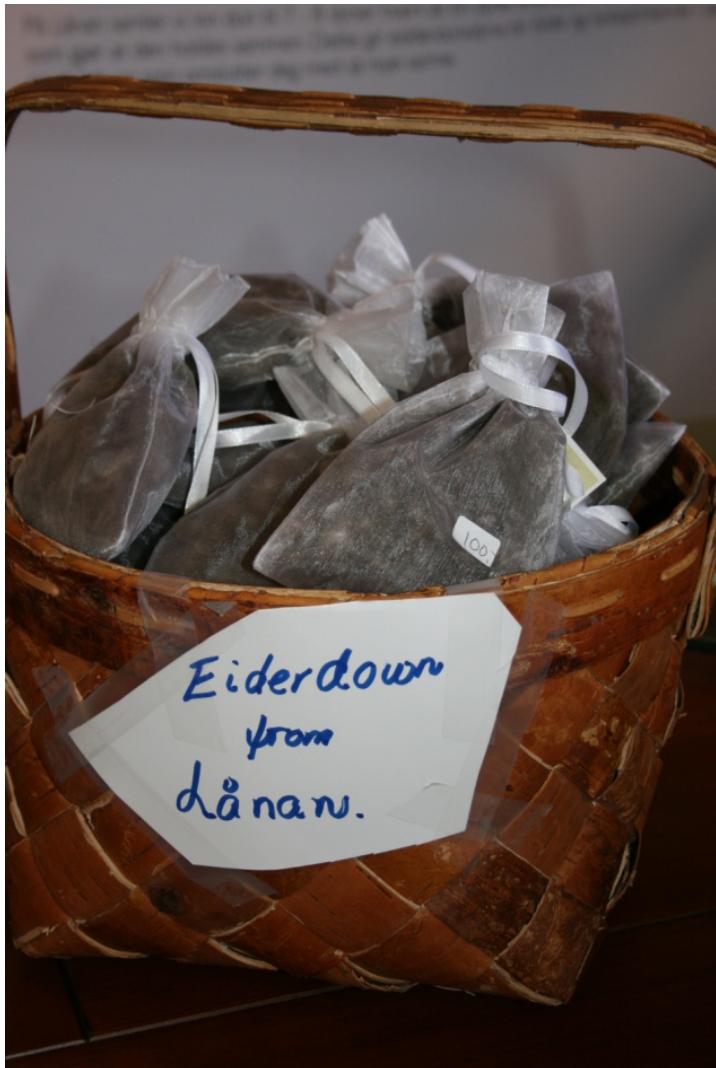

Póstkort
20 Nok/
400 ísl. kr.

60 NOK / 1200 Isk

1 kg dúnn = >4-5 milljónir isk.

100 NOK / 2000 Isk ->

**1 kg dúnn = > 2 -2,5
milljónir isk.**

Utværet Lånan

NATUROPPLEVELSER I ÆRFUGLENS RIKE

Utværet Lånan

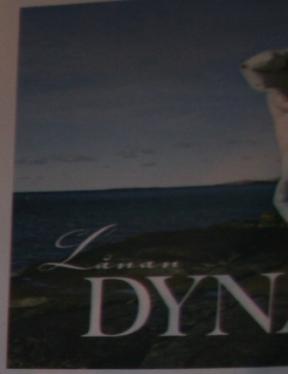

Utværet Lånan

SESONGEN PÅ LÅNAN

Nå bor det ingen på Lånan når vinterstommene herjer som verst.
Men hver vår kommer kulevokterne tilbake og passer på ærfuglene.

september

FØRSTES FØRSTE DYNE ER FERDIG PRODUSERET

Alse Nisan

Alse Nisan

A long table covered with a white cloth, displaying various items for sale:

- Mugs (white with small logo)
- Cups and saucers (white with small logo)
- Books (stacked)
- Small framed pictures or cards
- Wooden objects (possibly duck decoys or related items)

april

VI LAGER E

EA KOMMER

EA FORLATER REIET

UNTSANKING

juni

EA FORLATER REIET

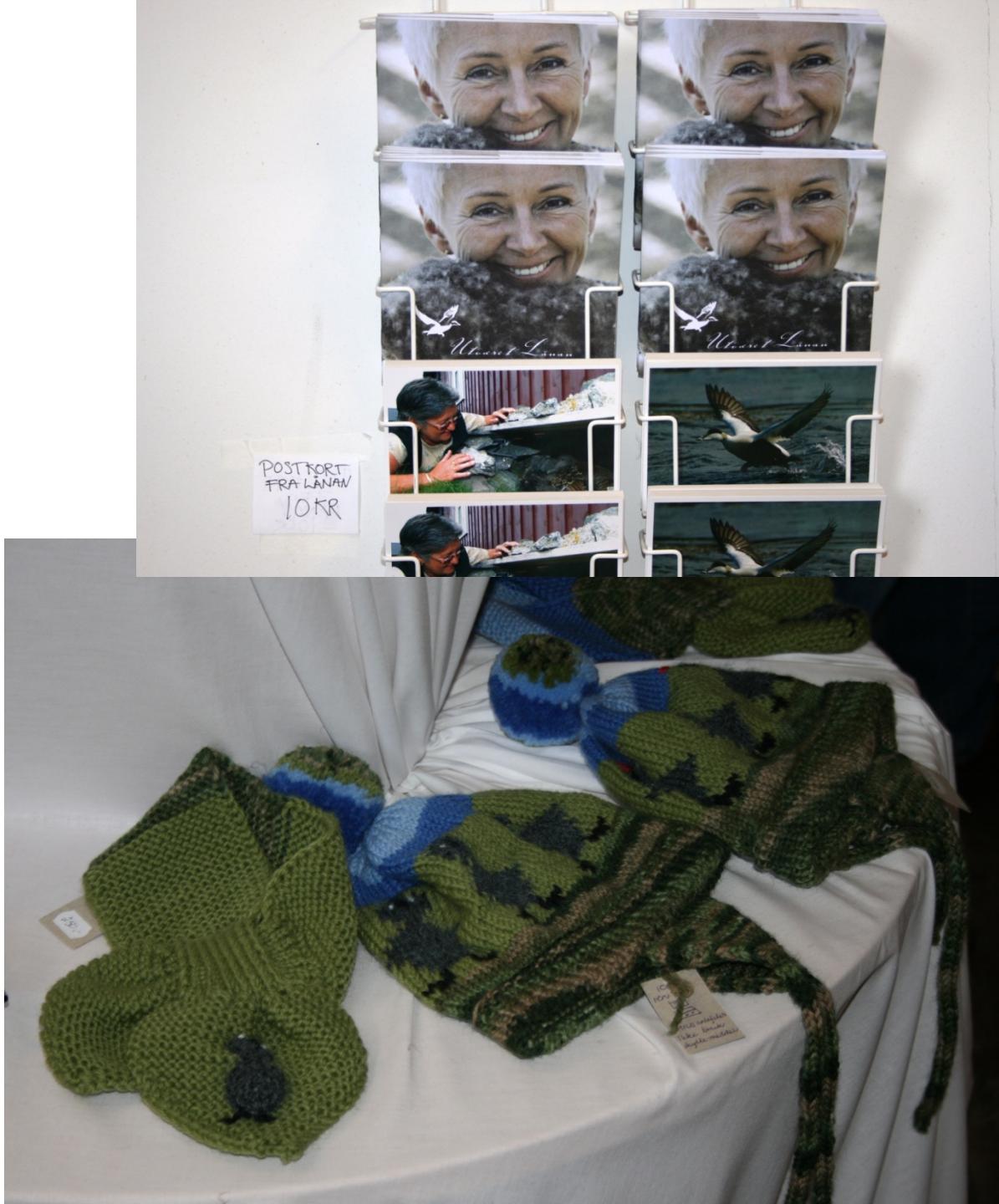
UNTSANKING

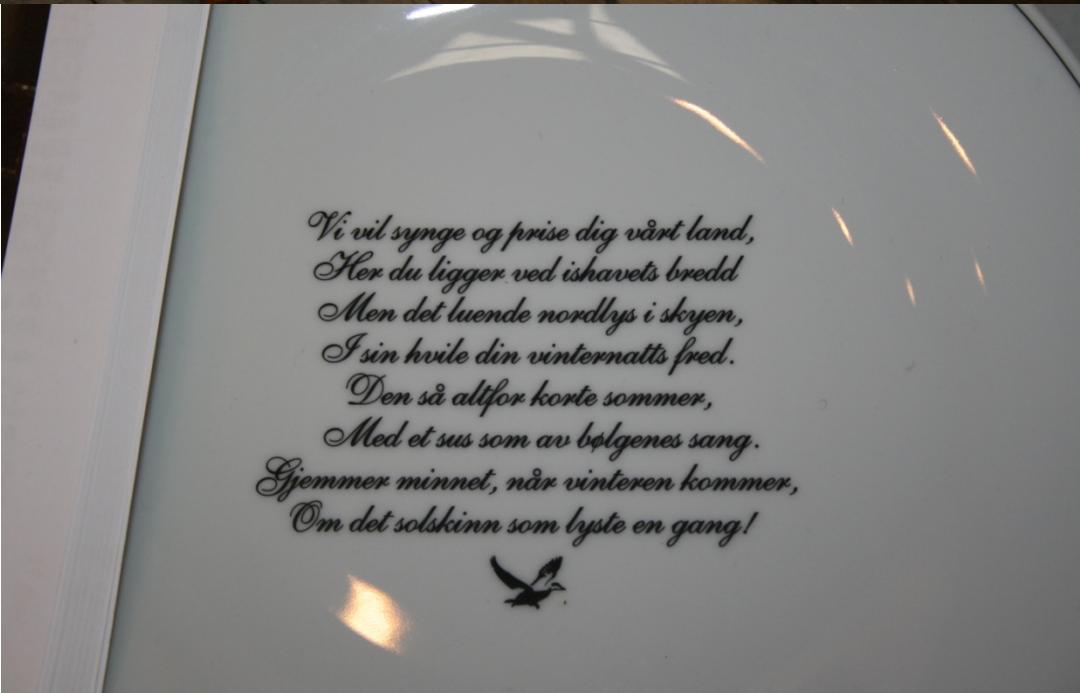
juli

EA FORLATER REIET

UNTSANKING

<http://www.lanan.no/nettbutikk/>

Æðardúns lúffur úr 1x hreiðri
NOK 1975,-
ISK 39.500

65 lúffur x 39500 = 2.567.500,-

Fyrir 1 kg af dúni!!!!

Lånan æðardúnsængur í Noregi

- Barnasængur 150 g
 - 10.000 NOK/ 200.000 Isk
- Heilsárssængur 800 g (140x200 cm)
 - 44000 NOK / 880.000 ISK
- Verð á íslenskum sængum!

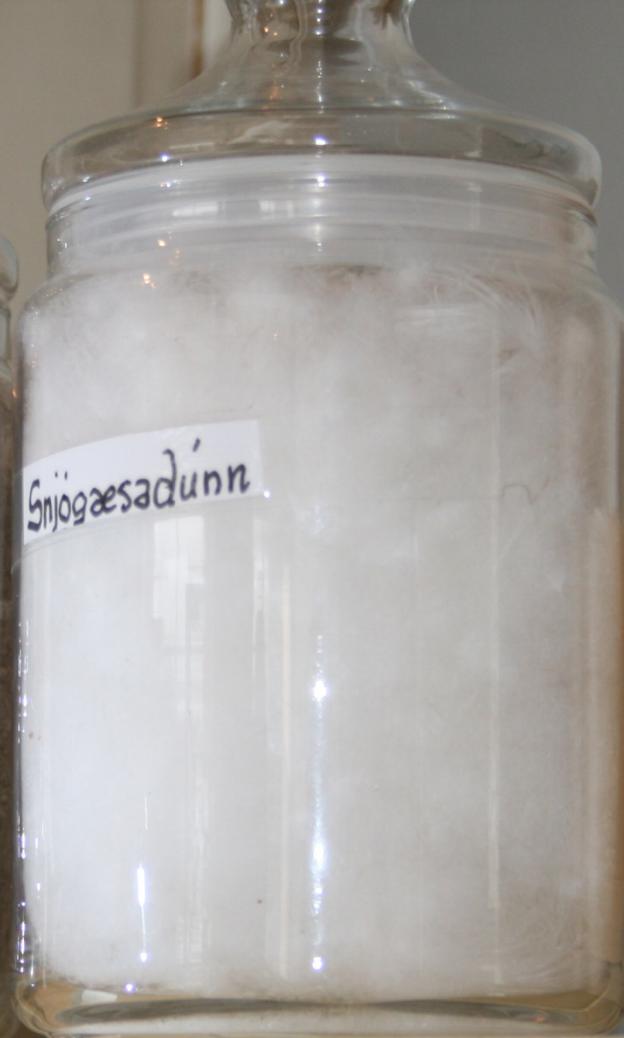
Snjögæs
kr. 18.500

Snjögæs.
160x200 cm
kr. 34.200
140x220 cm
kr. 38.700
200x220 cm
kr. 64.900

Ejardúnñ

Snjögæsadúnñ

Ejardúnñ

- Sæng 160x200 (1000gr) Kr. 269.800
- 4 - 140x220 (1100gr) Kr. 296.100
- 4 - 200x220 (1.500gr) Kr. 394.150
- 11 - 240x260 (1.800gr) Kr. 495.900

Koddi 50x70 (500gr) Kr. 132.800

Vega og eyjurnar í kring

- 6500 eyjur
- Heildarstærð 2000 km²
 - 1037 km² æðarræktarsvæði (Verdens arv området)
- Vega á sjálf 17-18 eyjur
- Fólk býr á 60 eyjum, 17 eru friðaðar

Lånan eyja í Noregi

- 1000 hreiður á eyjunni Lånan
 - 5-6 egg í öllum hreiðrum
- 3000 hreiður í varplöndum við Vega
- 2004 Unesco viðurkenning hlunnindatengd
- 180.000 fuglar í Noregi, þar af 10.000 fuglar í kringum Vega

Vega - slagorð

Vega – stolt fortíð – Spennandi framtíð!

markaðssetja sig út á hefðina “tradision”

Hvað hefur breyst síðustu ár á Vega?

-Himmelblå þættirnir

-Eru komin á heimskortið

-Námsferðir með börn á vegum Unesco

Ýmis falin og vannýtt tækifæri á Íslandi

- Tenging við ferðaþjónustu
 - Einstök upplifun að fá að heimsækja varpsvæði
 - Áhugi fyrir fuglaskoðun er að aukast
 - Ferðamenn kynnast ferlinu og vörunni
 - Leiga á hreiðrum ;)
- Samningar við hótel
- Söfn, t.d. Þjóðminjasafn Íslands
- Heildstæð verkefni og uppbygging
- Samnefnari atvinnuþróunarverkefna á landsbyggðinni

Íslenski æðarfuglinn

- Við erum stolt af æðarfuglinum, afurðum hans og þeim einstöku viðskiptum sem við eigung við þennan einstaka íslenska fuglastofn.

Þjóðarfugl Íslands!